

Jaarrapport 2023

Artsen Zonder Grenzen België

Cover:

AZG-verpleegkundige Regina Abuk Thor houdt een baby in haar armen. Artsen Zonder Grenzen runt de kraamafdeling in het staatsziekenhuis van Aweil in Noord-Bahr el Ghazal. Zuid-Soedan.

© Oliver Barth/AZG

Een AZG-medewerker en een kind kijken uit over de stad Minova en het Kivumeer vanop de top van een heuvel. Duizenden ontheemden zoeken er hun toevlucht. Zuid-Kivu, Oost-Congo.

© Igor Barbero/AZG

Inhoud

04

Voorwoord

06

Onze principes

07

Dankzij u hebben we in 2023...

08

Hoe zit Artsen Zonder Grenzen in elkaar?

09

Financiële resultaten 2023

12

Waar werkt Artsen Zonder Grenzen?

14

2023 in vogelvlucht

22

Onze respons aanpassen in het zog van de oorlog

26

Noodsituatie in Gaza

30

Syrië en Turkije Overweldigende nood na aardbevingen

34

Chirurg aan zet in Tsjaad

36

De projecten van Artsen Zonder Grenzen in België

38

Ons logistiek centrum: MSF Supply

40

Onze medewerkers: het kloppend hart van AZG

42

Onze contactgegevens

Voorwoord

Geachte schenker,
Beste lezer,

Op het moment van dit schrijven zijn onze teams, zoals steeds, hard in de weer om mensen in nood wereldwijd medische zorg te bieden. U als schenker weet dat we letterlijk en figuurlijk ver gaan om hen te bereiken – of dat nu in een conflictgebied is, na een natuurramp, of op erg afgelegen plekken waar geen medische posten zijn of waar epidemieën dreigen uit te breken.

Via dit rapport willen we u in vogelvlucht meenemen door onze interventies in 2023. Al vroeg in het jaar werd de wereld opgeschrikt door verwoestende natuurrampen (Syrië/Turkije, Marokko, Afghanistan, Libië), verschillende conflictgebieden ontspoorde (Soedan, Oost-Congo, Haïti) en met ongeloof en verbijstering zijn we getuige van de gruwel die mensen wordt aangedaan, zoals in Gaza.

Difterievaccinatie in Niger: AZG organiseerde een massale vaccinatiecampagne voor kinderen van 11 maanden tot 7 jaar en ouder: bijna 600.000 mensen werden gevaccineerd. Zinder-regio, Niger.

© Mariama Diallo/AZG

De uitdagingen voor humanitaire hulpverlening zijn groter dan voorheen. Niet enkel wordt het ons moeilijker gemaakt om medische zorg ter plekke te krijgen, maar ook om de veiligheid van onze medewerkers te garanderen in onveilige situaties.

Nadat de oorlog in Soedan in april uitbrak, met tienduizenden slachtoffers en ongeveer 8,5 miljoen (!) ontheemden als gevolg, moesten onze teams zich snel aanpassen toen het land in chaos belandde. We veranderden onze activiteiten en behandelden patiënten met schot-, steek- en granaatverwondingen en we reageerden op pieken van ondervoedings- en mazelengevallen in overvolle ontheemdenkampen.

We werkten echter in 11 staten en in 30 gezondheidscentra en werden geconfronteerd met ernstige uitdagingen als gevolg van chronische onveiligheid, strijdende partijen die humanitaire toegang en de levering van hulp blokkeerden, en dat alles te midden van de schaarse wereldwijde aandacht.

Desondanks bewijst de medische zorg die we konden bieden dat het mogelijk en noodzakelijk is om in Soedan te werken. Toch zijn we vaak de enige humanitaire organisatie in de gebieden waar we hulp verlenen. Gezien de immense nood is een massale uitbreiding van de humanitaire respons dringend nodig.

Op 7 oktober waren wij, net als u, geschokt door het bloedbad dat Hamas in Israël aanrichtte. We leven sterk mee met de gegijzelden, en

met families die geliefden verloren. Ook zijn we geschokt door de reactie van Israël.

In Palestina, waar de Israëlische autoriteiten ongestraft hun offensief voeren, moeten onze teams zich voortdurend reorganiseren onder wanhopig moeilijke omstandigheden, waarbij ze vaak van ziekenhuis naar ziekenhuis trokken te midden van bombardementen en hun leven op het spel zetten om levensreddende zorg te bieden. Ze zijn uitgeput en velen zijn getraumatiseerd. Tragisch genoeg zijn vijf van onze teamleden omgekomen en hun verlies valt ons zwaar. Onder deze extreme omstandigheden blijven we werken waar en hoe we kunnen in Gaza.

Ons doel als humanitaire hulpverlener is om hulp en zorg te bieden aan mensen in nood. In 2023 konden we dankzij onze toegewijde medewerkers en de gulheid van onze schenkers noodhulp bieden in meer dan 70 landen. Uw steun geeft ons de moed om door te gaan, ondanks de obstakels en de steeds meer gepolariseerde standpunten in de wereld van vandaag. We blijven jullie dankbaar voor jullie geloof in ons humanitaire werk.

Hartelijke groeten,

Dr. Tejshri Shah
Algemeen directeur AZG

Onze principes

In 1971 werd de eerste afdeling van Artsen Zonder Grenzen opgericht in Frankrijk. Het Handvest, dat toen werd opgesteld, is vandaag nog steeds het fundament van onze organisatie.

Artsen Zonder Grenzen verleent hulp aan bevolkingsgroepen in nood, aan slachtoffers van door de mens veroorzaakte of natuurrampen, en van oorlogsgeweld. Zij doet dit zonder onderscheid te maken op basis van ras, religie, levensbeschouwing of politieke opvatting.

De medewerkers van Artsen Zonder Grenzen verbinden zich ertoe de medische gedragscodes van hun beroep te respecteren, en een volledige onafhankelijkheid ten opzichte van alle politieke, economische of religieuze machten te handhaven.

Artsen Zonder Grenzen is steeds neutraal en onpartijdig. Op grond van de algemeen erkende medische ethiek en het recht op humanitair hulp, eist Artsen Zonder Grenzen volledige vrijheid om haar taken uit te voeren.

De medewerkers van Artsen Zonder Grenzen kiezen uit vrije wil om de risico's en gevaren van hun werk te aanvaarden en eisen voor zichzelf of rechthebbenden geen enkele andere vergoeding dan wat de organisatie hen kan bieden.

Twee weken lang, tussen oktober en november 2023, voerde een team van chirurgen, anesthesisten en verpleegkundigen, waaronder Nigerianen, Amerikanen en Japanners, in totaal 32 reconstructieve operaties uit. Sokota, Nigeria.

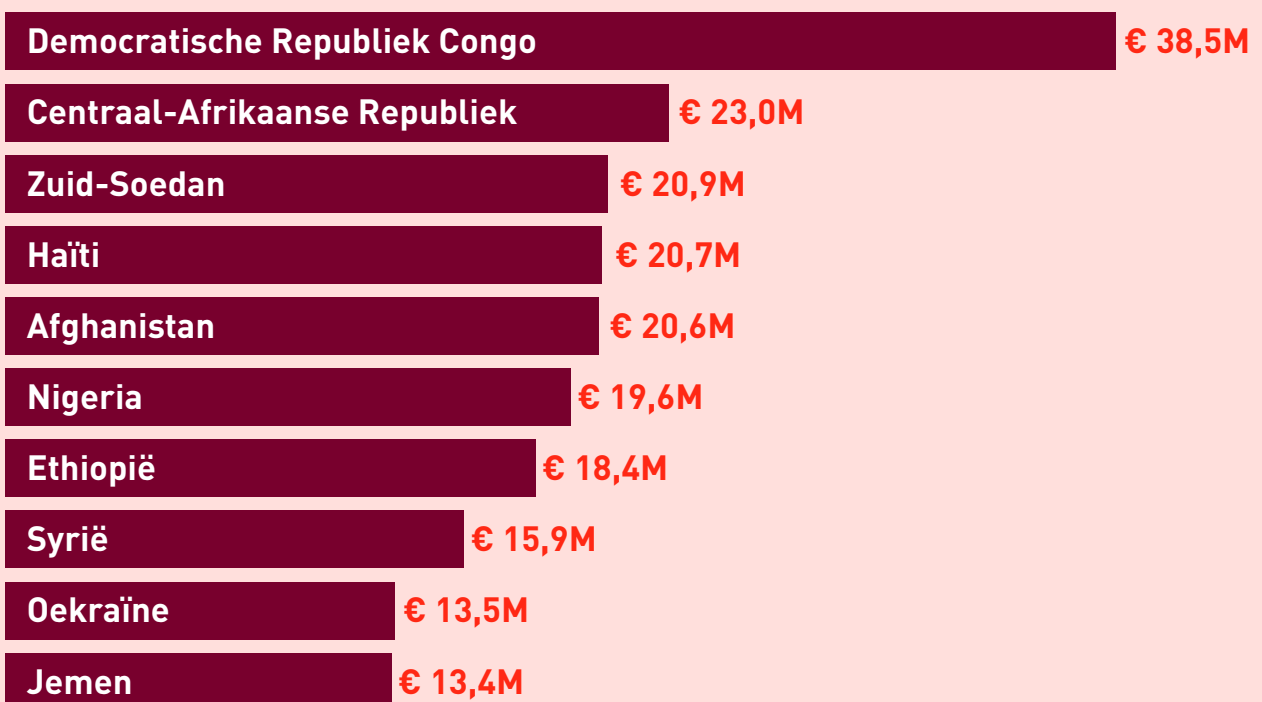
© Alexandre Marcou/AZG

Dankzij u hebben we in 2023...

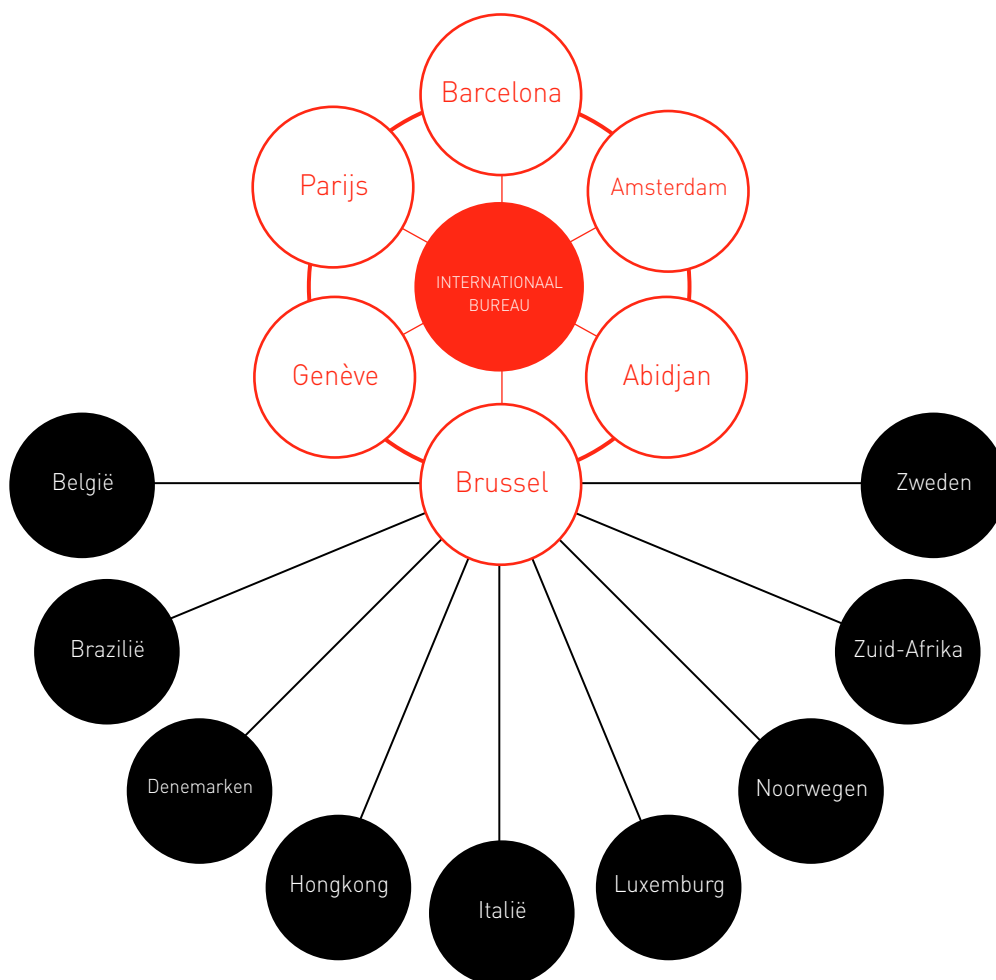
De 10 grootste interventies van AZG in 2023

Hoe zit Artsen Zonder Grenzen in elkaar?

De hulpprojecten van Artsen Zonder Grenzen worden wereldwijd uitgevoerd via zes operationele centra. Het Operationeel Centrum Brussel (OCB) is qua budget een van de grootste van de hele AZG-beweging en beheert hulpprojecten in 46 landen. De vijf andere operationele centra zijn gevestigd in Amsterdam, Barcelona/Athene, Genève, Parijs en Abidjan.

Allemaal werken ze nauw samen met nationale partnerafdelingen van Artsen Zonder Grenzen uit verschillende landen, die aan fondsenwerving doen en medewerkers aanwerven. OCB groepeert de volgende partnerafdelingen: België, Luxemburg, Denemarken, Zweden, Noorwegen, Italië, Brazilië, Hongkong en Zuid-Afrika. De cijfers die we hier presenteren, gaan enkel over de activiteiten die het OCB beheert.

Actief in **46 landen**
met meer dan
116 projecten

879 internationale
en **10.139 lokale**
AZG-medewerkers*

Steun van
228.269 schenkers
in België

*voltijds equivalent

Financiële resultaten 2023

Operationeel Centrum van Brussel (OCB)

(in K€)	2019	2020	2021	2022	2023
INKOMSTEN	331.965	355.277	388.143	416.222	462.779
UITGAVEN	368.353	342.235	341.873	395.715	434.912
Gerealiseerde wisselkoerswinsten of -verliezen	-2.112	-3.533	9.233	4.247	-1.937
Netto eindresultaat	-38.500	9.509	55.503	24.754	25.930

Inkomsten

2023 werd gekenmerkt door talrijke noodsituaties en humanitaire crisissen. Gelukkig konden we over de hele wereld rekenen op de onvoorwaardelijke steun en het vertrouwen van schenkers zoals u, waardoor de inkomsten van het OCB met 11% stegen ten opzichte van 2022, tot 462,8 miljoen euro.

In België was 35,8 miljoen euro afkomstig van schenkers en privéorganisaties en 17,5 miljoen euro van legaten. In totaal werd op die manier 53,3 miljoen euro ingezameld in ons land. Dat is 3,6 miljoen euro meer dan in 2022, voornamelijk te danken aan een uitzonderlijk grote gift eind 2023.

Naast de Belgische donaties ontving het OCB 400,9 miljoen euro uit fondsenwerving van AZG-afdelingen wereldwijd, en 1,8 miljoen euro uit publieke middelen van de Canadese regering of Unitaïd.

In totaal is 98% van de inkomsten van het OCB afkomstig van particuliere schenkingen en legaten, wat essentieel is voor onze onafhankelijkheid.

Uitgaven

In 2023 bedroegen de totale uitgaven van OCB 434,9 miljoen euro, een stijging van 10% ten opzichte van 2022. OCB was actief in 46 landen met 116 projecten voor bevolkingsgroepen in nood.

Er werd 76 miljoen euro besteed aan speciale noodhulp. Er werden maar liefst 21 nieuwe noodprojecten opgestart als antwoord op de alsmaar toenemende humanitaire noden die het gevolg zijn van gewapende conflicten, ondervoeding, epidemieën en natuurrampen.

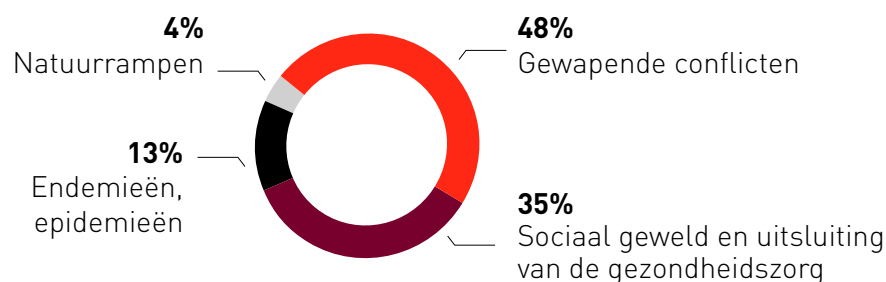
Tegelijkertijd slaagden we erin om essentiële gezondheidsdiensten in projecten wereldwijd in stand te houden. Van de behandeling van hiv- en tuberculosepatiënten en seksuele en reproductieve zorg, tot chirurgische, pediatrie en geestelijke gezondheidszorg, waaronder mazelenvaccinatiecampagnes, malariapreventie en reacties op uitbraken van andere infectieziekten zoals cholera, lassakoorts of ebola.

54% van onze uitgaven ging naar projecten in Afrikaanse landen, 17% naar het Midden-Oosten, 10% naar Azië, 9% naar Europa, 6% naar Noord-Amerika (Haïti) en 3% naar Zuid-Amerika.

De resterende 1% bedroeg 5,3 miljoen en ging naar de 'AZG-Academie voor gezondheidszorg', met als hoofddoel de kwaliteit van de zorg in de AZG-ziekenhuizen te verhogen. Dit realiseerden we door middel van een praktijkgerichte opleiding die gericht is op het versterken van de vaardigheden en competenties van eerstelijns gezondheidswerkers in landen waar AZG actief is.

Projectuitgaven per type interventie

Eindresultaat en reserves

Het jaar 2023 werd afgesloten met een surplus dat naar onze reserves is overgeheveld. Hierdoor wordt niet alleen de financiering van onze lopende interventies gewaarborgd, het biedt ons ook de mogelijkheid om snel operationeel te zijn in de eerste uren en dagen na een nieuwe noodsituatie. Dit was bijvoorbeeld het geval na de zware aardbeving die Syrië en Turkije begin 2023 trof, of meer recent nog bij het gewapend conflict in Gaza. Het doel van deze reserves is dan ook:

- om de continuïteit van al onze humanitaire hulpverlening te garanderen,
- om voldoende middelen te waarborgen voor onverwachte noodinterventies,
- om onze lopende operationele uitgaven te dekken in geval van een daling van de inkomsten, al dan niet in combinatie met een onvoorziene stijging van de kosten. Op basis van de uitgaven van 2023 zouden onze reserves het mogelijk maken om 8,2 maanden operationele activiteiten van OCB te dekken.

Deze reserves zijn van essentieel belang om de vele duizenden patiënten te kunnen blijven bijstaan, ook in moeilijke tijden.

DE SLEUTEL VOOR ONZE ONAFHANKELIJKHEID: 98% particuliere giften

Om een strikte onafhankelijkheid te waarborgen, aanvaardt Artsen Zonder Grenzen geen fondsen van regeringen of andere partijen die rechtstreeks betrokken zijn bij de conflicten waarop we reageren, waaronder ook de Europese instellingen en haar lidstaten. Sinds 2016 wordt AZG bijna uitsluitend gefinancierd door particuliere schenkers. Het zijn dus uw giften die de neutraliteit en de onafhankelijkheid van AZG garanderen.

BESTUUR EN TRANSPARANTIE

Onze wettelijke jaarrekeningen worden gecontroleerd door het auditkantoor DGST en onze geconsolideerde internationale jaarrekeningen door Ernst & Young. Artsen Zonder Grenzen houdt zich aan de ethische code van de vzw Ethische Fondsenwerving (EF). U kunt onze volledige financiële jaarrekening en het activiteitenrapport terugvinden op onze website:

WWW.AZG.BE/JAARRAPPORT

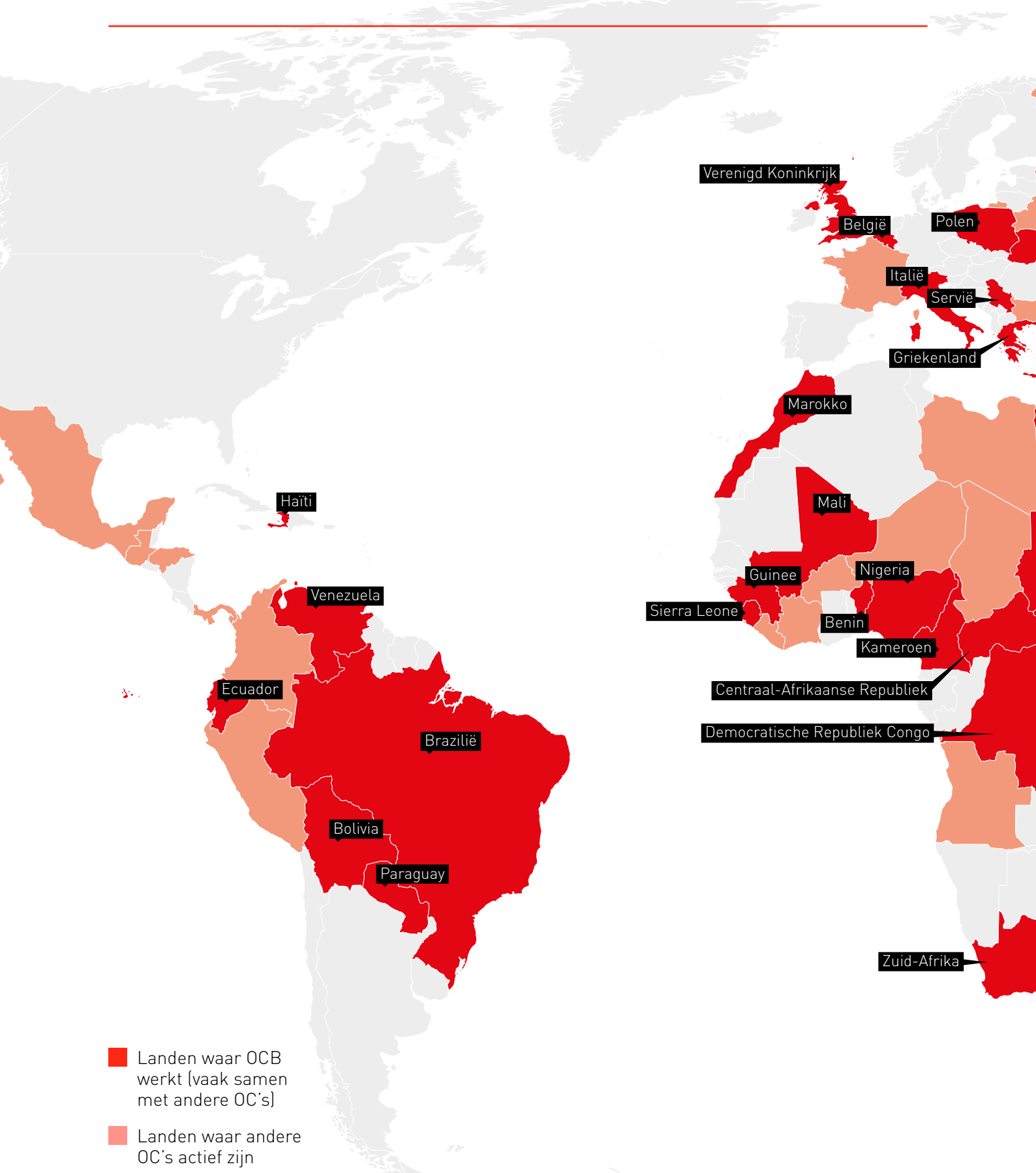

Luchtfoto na de verwoestende overstromingen veroorzaakt door de storm Daniël in de regio Derna in Libië op 17 september 2023.
© Halil Fidan/Anadolu Agency via AFP

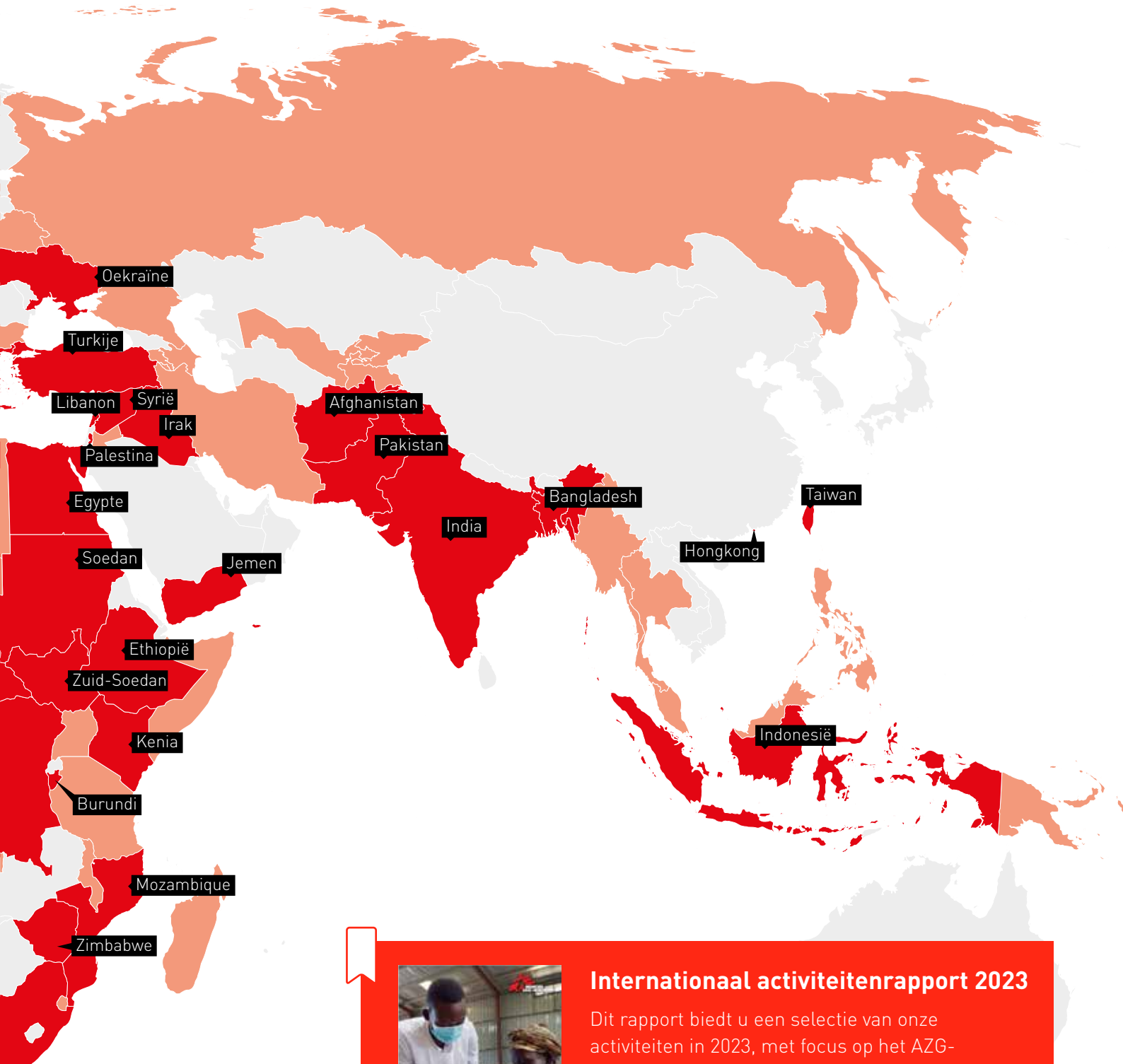
Waar werkt Artsen Zonder Grenzen?

- Landen waar OCB werkt (vaak samen met andere OC's)
- Landen waar andere OC's actief zijn

Internationaal activiteitenrapport 2023

Dit rapport biedt u een selectie van onze activiteiten in 2023, met focus op het AZG-Operationeel Centrum in Brussel. Wilt u graag een volledig overzicht van alle landen waar we activiteiten hadden in 2023 (in het Engels)? Dat kan, via <https://www.msf.org/international-activity-report-2023>.

2023 in vogelvlucht

2023 bleef niet gespaard van menselijk leed. Artsen Zonder Grenzen (AZG) stelde alles in het werk om mensen in nood te helpen. Een belangrijke oorzaak waren de conflicten, die wereldwijd vele duizenden doden en een recordaantal ontheemden opeisten.¹ Net als de voorbije jaren was hulp aan mensen die getroffen waren door geweld een belangrijk onderdeel van onze hulpverlening. Daarnaast reageerden we ook op rampen en uitbraken van ziekten, en werkten we aan de verbetering van de gezondheidszorg voor vluchtelingen, migranten en andere achtergestelde mensen.

Mensen steken een rivier over in de Darién jungle, die Colombia met Panama verbindt. Panama, augustus 2023.

© Natalia Romero Peñuela/AZG

De verschrikkelijke gevolgen van oorlog op het leven van mensen

Toen half april plotseling oorlog uitbrak in Soedan, tussen het Soedanese leger en de paramilitaire groepering Rapid Support Forces (RSF), pasten onze teams hun activiteiten snel aan. Er werd hevig gevochten in de hoofdstad Khartoem en in grote delen van het land.

Als gevolg hiervan raakten 8,5 miljoen mensen ontheemd, de meesten binnen Soedan.ⁱⁱ Maar meer dan 1,8 miljoen mensen zijn ook naar buurlanden gevlucht, waaronder Tsjaad, Zuid-Soedan en Ethiopië. De oorlog in Soedan kreeg maar weinig aandacht en veel steun van andere organisaties is er niet. In sommige gebieden is Artsen Zonder Grenzen de enige internationale humanitaire organisatie die hulp biedt.

Mensen helpen die gewond en ontheemd zijn geraakt door de oorlog is een enorme uitdaging. Lokale autoriteiten blokkeerden de levering van essentiële medische voorraden aan gebieden die onder controle zijn van de RSF. Daardoor waren we genoodzaakt om de activiteiten in sommige faciliteiten tijdelijk op te schorten, waaronder die in het Bashair-ziekenhuis in Khartoem. Het werd ook erg moeilijk om visa te krijgen voor internationale teams om het uitgeputte Soedanese personeel te ondersteunen. Eind 2023 hadden nog steeds veel mensen in Soedan moeite om medische zorg, voedsel en water te vinden, terwijl degenen die de grens waren overgestoken in erbarmelijke omstandigheden in kampen overleefden. Onze teams in Tsjaad en Zuid-Soedan behandelden duizenden Soedanese vluchtelingen voor verwondingen en verkrachtingen, en voor infectieziekten door de slechte omstandigheden in de kampen.

Drama in Palestina

Op 7 oktober richtte Hamas, de organisatie die de Gazastrook in Palestina bestuurt, een bloedbad aan in Israël, waarbij ongeveer 1.200 mensen omkwamen en meer dan 250 mensen werden gegijzeld. Israël verklaarde Hamas de oorlog en begon Gaza te bombarderen. Sindsdien hebben Israëlische

Zwarte rook drijft over Khartoem na de gevechten die half april uitbraken tussen het leger en paramilitaire troepen. Soedan, mei 2023.

© Atsuhiko Ochiai/AZG

troepen onophoudelijk woonwijken en civiele infrastructuur beschoten en aangevallen. Israël legde ook een totale blokkade op, waardoor de aanvoer van water, voedsel en andere essentiële goederen werd afgesneden. Tienduizenden mensen zijn gedood. Naar schatting meer dan 1,7 miljoen mensen in Gaza zijn gedwongen ontheemd en leven in onveilige, ongezonde omstandigheden. 1,5 miljoen mensen zitten opgepakt in Rafah, aan de grens met Egypte.iii

Veel ziekenhuizen en gezondheidscentra functioneren niet meer door vernielingen en invallen, en door een gebrek aan brandstof, die nodig is om generatoren te laten draaien.

De instellingen die wel nog gedeeltelijk functioneren worden overspoeld met patiënten, hebben weinig personeel en bijna geen voorraden. De infrastructuur en het gezondheidszorgpersoneel - waaronder het onze - zijn herhaaldelijk getroffen door luchtaanvallen of kogels. Sinds 7 oktober zijn vijf medewerkers van AZG gedood in Gaza. We rouwen diep om het verlies van Mohammed Al Ahel, Alaa Al Shawa, Mahmoud Abu Nujaila, Ahmad Al Sahar en Reem Abu Lebdeh.

Het was een huzarenstuk om onze activiteiten te heroriënteren. Voorraden zijn nog steeds moeilijk aan te vullen en de fysieke ruimte waarin we

Medisch personeel van Artsen Zonder Grenzen behandelt gewonden om 2 uur 's nachts in het ziekenhuis van Jenin, na een inval van het Israëlische leger in het vluchtelingenkamp. Jenin, Westelijke Jordaanoever, Palestina, 27 oktober 2023.

© Faris Al-Jawad/AZG

veilig zorg kunnen verlenen is sterk afgenomen. De oorlog heeft ook gevolgen gehad voor de Westelijke Jordaanoever. Ook daar is het geweld, gerelateerd aan de bezetting, toegenomen. Onze teams bieden geestelijke gezondheidszorg en behandelen gewonde patiënten.

Conflicten in Myanmar, Ethiopië en Oekraïne

Eind oktober escaleerde het conflict in Myanmar, wat leidde tot een acute humanitaire crisis. Duizenden mensen raakten ontheemd en veel gezondheidszorgfaciliteiten functioneerden niet meer na aanvallen en evacuaties. Ondanks de onveiligheid en de beperkte toegang slaagden onze teams erin om hulp te verlenen aan ontheemden in de noordelijke staten Chang en Rakhine via mobiele klinieken en, toen ze gedwongen werden om directe activiteiten op te schorten, via gezondheidswerkers en teleconsulten.

Ondertussen bood AZG in Ethiopië medische zorg en voeding aan mensen die getroffen waren door conflicten in de Amhara-regio. Ook de oorlog in Oekraïne woedt verder: we richtten ons op ambulancediensten en behandelingen voor zowel fysieke als mentale trauma's, waaronder chirurgie, fysiotherapie en geestelijke gezondheidszorg.

Zorg verlenen te midden van chronisch geweld

In een bijna vergeten conflict in het noordoosten van de Democratische Republiek Congo zijn burgers slachtoffer van het afschuwelijke geweld van de M23-beweging en andere gewapende groepen. Miljoenen mensen sloegen noodgedwongen op de vlucht, vaak meerdere keren zelfs, binnen de provincies Noord-Kivu, Zuid-Kivu en Ituri, of naar Oeganda en Rwanda door de gevechten tussen de M23 en de Congolese strijdkrachten. Onze teams verleenden medische zorg aan mensen die onder erbarmelijke omstandigheden leefden, waaronder veel patiënten met oorlogswonden en slachtoffers van seksueel geweld.

Het explosieve geweld in de hoofdstad van Haïti, Port-au-Prince, hield aan in 2023, met gewapende groepen die elkaar en de politie bevochten om de controle over de wijken van de stad. Mensen werden regelmatig ontvoerd en vastgehouden voor losgeld of op straat doodgeschoten. Deze extreem onveilige situatie verminderde zowel de toegang tot gezondheidszorg als het vermogen van AZG om die te verlenen. Soms was het te gevaarlijk voor onze medewerkers om naar hun werk te reizen, en herhaaldelijk moesten we voorzieningen of diensten opschorten of sluiten. Onze faciliteiten in Tabarre en Turgeau staakten hun activiteiten

Zicht op het vluchtelingenkamp Rusayo, waar naar schatting zo'n 85.000 mensen onder erbarmelijke omstandigheden hun toevlucht zochten. De Democratische Republiek Congo, april 2023.

© Michel Lunanga/AZG

in de loop van het jaar na ernstige incidenten waarbij patiënten die we behandelden met geweld werden verwijderd door gewapende groepen - een van hen werd uit een operatiekamer gehaald en een ander werd uit een ambulance getrokken en op straat gedood.

Staatstroepen en gewapende groepen bleven vechten in de hele Afrikaanse Sahel-regio, waarbij bestaansmiddelen werden vernietigd en mensen werden afgesneden van gezondheidszorg en basisvoorzieningen. Antiwesterse en vooral anti-Franse regeringssentimenten en een veranderende geopolitieke context in Burkina Faso, Niger, Mali en andere landen in de regio zorgden in 2023 voor veel veiligheids- en logistieke uitdagingen voor onze teams. We moesten onder andere toegang krijgen tot de gebieden waar de nood het hoogst was en personeel en voorraden binnenbrengen. Het geweld spaarde onze medewerkers helaas niet; we rouwen om het verlies van onze collega's Komon Dioma en Souleymane Ouedraogo, die op 8 februari werden gedood toen een gewapende groep een AZG-voertuig met voorraden aanviel in de buurt van Tougan, Burkina Faso.

Reageren op rampen

In februari troffen twee krachtige aardbevingen het zuiden van Turkije en het noordwesten van Syrië. Tienduizenden mensen kwamen daarbij om. Artsen Zonder Grenzen startte onmiddellijk een noodhulpactie. In beide landen zorgden we voor medische en geestelijke gezondheidszorg, veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen, onderdak en voedsel.

We stuurden ook teams om mensen te helpen die getroffen waren door de cycloon Freddy in Malawi en Mozambique in maart en door de cycloon Mocha in Myanmar in mei. We boden medische zorg, leverden drinkwater, en bouwden en repareerden latrines.

In september zorgden onze teams voor gezondheidszorg en medisch materiaal nadat de stad Derna in Libië gedeeltelijk was verwoest door overstromingen. In dezelfde maand boden we geestelijke gezondheidszorg aan overlevenden van een aardbeving in het zuidwesten van Marokko. Na nog een aardbeving in oktober, dit keer in de provincie Herat in het westen van Afghanistan, hielpen we gewonden verzorgen en doneerden we essentiële goederen.

Een verpleegster behandelt patiënten met kogelwonden in het AZG-Spoedcentrum van Turgeau. Haïti, maart 2023.

© Alexandre Marcou/
AZG

Een luchtfoto van de distributie van hulpgoederen door Artsen Zonder Grenzen aan een opvangcentrum voor gezinnen die ontheemd zijn geraakt door de aardbeving die Syrië en Turkije trof op 6 februari. Salqin, provincie Idlib, Syrië, februari 2023.

© Omar Haj Kadour

Hulp aan achtergestelde mensen

Autoriteiten in Afghanistan en Jemen hebben vrouwen en meisjes in toenemende mate achtergesteld in de samenleving en hun toegang tot onderwijs en gezondheidszorg ernstig beperkt. Er was al een tekort aan gekwalificeerd vrouwelijk medisch personeel in Afghanistan - nodig om vrouwelijke patiënten gezondheidszorg te bieden - en we kunnen alleen maar verwachten dat dit nog erger wordt door het verbod op middelbaar en hoger onderwijs voor vrouwen. In beide landen moeten vrouwen met een (meestal mannelijk) familielid reizen als ze het huis verlaten, wat de transportkost nog eens verdubbelt.

In 2023 bleven we mensen bijstaan die de gevaarlijke tocht door de Darién Gap hadden gemaakt, de zwaar beboste regio tussen Colombia en Panama, op weg naar het noorden (Mexico en de Verenigde Staten). Meer dan een

half miljoen mensen - waaronder veel gezinnen en kinderen - maakten de oversteek, twee keer zoveel als in 2022. Onze teams behandelden patiënten voor aandoeningen en verwondingen veroorzaakt door hun zware reis, evenals veel slachtoffers van geweld en seksueel geweld, in Panama en andere landen langs de migratieroute, zoals Mexico, Guatemala en Honduras.

We verzorgden vluchtelingen, migranten en asielzoekers die het slachtoffer werden van een inhumane migratiebeleid. Van de Egeïsche Zee - waar we zorg bieden aan mensen die op de Griekse eilanden zijn aangekomen - tot het Verenigd Koninkrijk - waar we in november een nieuw project voor asielzoekers hebben geopend - en van de Balkan tot Libië, heeft het Europese migratiebeleid een ernstige impact op het leven van mensen die op zoek zijn naar veiligheid.

Ondertussen is de situatie er helaas niet op vooruit gegaan voor de bijna 800.000 Rohingya die in 2017 vanuit Myanmar naar Bangladesh vluchtten. We blijven verschillende medische diensten aanbieden aan Rohingya-vluchtelingen. Zij leven nog steeds in overvolle kampen en krijgen te maken met toenemende vijandigheid van de overheid en lokale gemeenschappen. Daarnaast hebben wereldwijde bezuinigingen op de hulp - waarvan zij afhankelijk zijn om te overleven - de hoeveelheid voedsel die wordt uitgedeeld verminderd en de vraag naar onze diensten vergroot.

Uitdagingen en successen bij de behandeling van ziekten

Sinds de COVID-19-pandemie zagen we een toename van het aantal ziekte-uitbraken, deels als gevolg van de zware tol die de pandemie eiste van de gezondheidssystemen en de routinevaccinatiecampagnes. In 2023 behandelden we duizenden patiënten voor ziekten die voorkomen konden worden door

vaccinatie, zoals mazelen, cholera en hepatitis. Onze teams hadden moeite om te reageren op een uitbraak van difterie, een potentieel dodelijke bacteriële infectie, die Guinee, Nigeria, Niger en Tsjad trof vanwege een wereldwijd tekort aan zowel vaccins als antitoxines die voor de behandeling worden gebruikt.

In de loop van 2023 kwamen we in actie voor een alarmerend aantal mensen met ondervoeding. AZG-teams snelden te hulp in Nigeria, Ethiopië, Angola, Jemen, Congo, Afghanistan en Burkina Faso. Mensen raken ondervoed om verschillende redenen: conflicten die voorraden afsnijden of landbouw onmogelijk maken, slechte oogsten, hoge voedselprijzen of onvoldoende voedselhulp voor ontheemden.

Er was echter ook goed nieuws over tuberculose (tbc). In november publiceerden we de positieve resultaten van het klinische onderzoek 'endTB' (stop tbc), waarin drie nieuwe, veilige medicatieschema's voor multiresistente tbc werden gevonden die effectiever zijn en

Meisjes lopen naar school in Band-e-Amir, een afgelegen district in de provincie Bamyān, waar AZG een gemeenschapsgezondheidscentrum opende. Het is de enige gezondheidszorg voor vrouwen en kinderen in het gebied. Provincie Bamyān, Afghanistan, april 2023.

© Nava Jamshidi

Verpleegster Kankou verzorgt patiënten die zijn opgenomen met difterie in het epidemiologisch behandelingscentrum. Siguiri, Guinee, december 2023.

© Nava Jamshidi

de behandelingsduur met tweederde verkorten. Sommige van deze medicatieschema's gebruiken Bedaquiline, waarvan de prijs een belemmering is geweest voor het opschalen van de behandeling. Dankzij het werk van de Access Campaign (campagne van AZG die pleit voor betaalbare en toegankelijke geneesmiddelen) heeft de fabrikant, Johnson & Johnson, in september enkele van zijn secundaire patenten op het medicijn laten vallen. Zo kunnen betaalbare generieke versies worden gebruikt in landen met lage en middeninkomens. Dezelfde maand wierp de druk van de Access Campaign op het bedrijf Cepheid en op het moederbedrijf haar vruchten af. Cepheid, dat een diagnostisch testsysteem maakt dat veel gebruikt wordt in projecten van AZG, stemde in met een

prijsverlaging van 20% voor sommige tests, waaronder die voor tbc.

In december heeft de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), na drie jaar van sterke lobbyactiviteiten door Artsen Zonder Grenzen, noma toegevoegd aan de lijst van verwaarloosde tropische ziekten. Noma is een bacteriële maar niet-besmettelijke ziekte die vooral kinderen treft, vooral in Afrika ten zuiden van de Sahara. De ziekte is zowel te voorkomen als te behandelen, maar zonder behandeling sterft 90 procent van de mensen eraan. De erkenning door de WHO moet de ziekte meer aandacht geven, preventie- en behandeling gemakkelijker maken en de toewijzing van de broodnodige middelen voor de bestrijding ervan stimuleren.

ⁱ UNHCR, <https://www.unhcr.org/mid-year-trends>

ⁱⁱ UNHCR, <https://data.unhcr.org/en/situations/sudansituation>

ⁱⁱⁱ UNRWA, <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-101-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-jerusalem>

Onze respons aanpassen in het zog van de oorlog

In de afgelopen jaren is er een toename van het aantal oorlogen en het gebruik van extreem geweld over de hele wereld.¹ Het bijstaan van mensen die getroffen zijn door conflicten is al lang een focus van de operaties van Artsen Zonder Grenzen (AZG), en na elke reactie hebben we intensief nagedacht en gedebatteerd over de successen en tekortkomingen van onze interventies, met als doel beter voorbereid te zijn op de volgende.

Elke nieuwe oorlog brengt echter andere uitdagingen met zich mee. Hoewel de verwachting kan zijn dat we altijd op dezelfde manier reageren – het lanceren van grote

projecten, oorlogsgewonde patiënten opereren en humanitaire hulp bieden aan ontheemden op afgelegen locaties waar andere hulpverleners niet komen – moeten we in werkelijkheid onze activiteiten aanpassen aan elke specifieke context.

Drie recente oorlogen illustreren het soort problemen waarmee onze teams te maken krijgen en bepalen de omvang en aard van onze operaties.

Het eerste probleem is de toegang: wanneer de autoriteiten eenvoudigweg niet willen dat we in een land, of een bepaald deel ervan, werken en ons niet de nodige toestemming geven om een effectieve reactie te lanceren. Dit kan gebeuren wanneer autoriteiten niet willen dat

Chirurgisch team aan het werk in Khartoem, Soedan.

© Marie Burton

Schotwonden behoren tot de meest voorkomende gevallen die dagelijks worden behandeld in het Bashair-ziekenhuis.

Khartoem, Soedan.

© Ala Kheir/AZG

er gezondheidszorg wordt verleend aan strijders van een groep die zich tegen hen verzet, of aan de mensen die onder de controle van die groep leven. Ze kunnen ook de toegang weigeren als ze niet willen dat buitenstaanders zien wat er in een bepaald gebied gebeurt, of als ze niet willen dat een buitenlandse organisatie in de gezondheidszorg werkt.

Toegang is een belangrijk probleem voor Artsen Zonder Grenzen in Soedan. Sinds het uitbreken van de oorlog in april 2023 hebben we niet de visa en andere vergunningen gekregen die nodig zijn om effectief te reageren op de enorme behoeften, met name in de deelstaat Khartoem. Dit betekende dat we in oktober 2023 genooddaakt waren om de chirurgische activiteiten tijdelijk op te schorten in een van de ziekenhuizen die we ondersteunen in de hoofdstad, waar de gezondheidszorg al schromelijk ontoereikend was in een stad met ongeveer drie miljoen inwoners en die nog steeds een zeer actieve gevechtzone is. Door de militaire blokkade van traumazorg zijn onze teams beperkt tot het werken op slechts enkele

van de locaties waarvan we weten dat mensen dringend hulp nodig hebben, met een fractie van de capaciteit.

Het tweede probleem is de veiligheid: wanneer we de veiligheid van onze teams niet kunnen garanderen. Dit kan gebeuren in gebieden waar te hevig wordt gevochten en er geen veilige ruimte is om in te werken; of als een of meer van de partijen in een conflict besluiten ons aan te vallen, hetzij door onze teams of ziekenhuizen aan te vallen, hetzij door onze collega's te ontvoeren.

De veiligheidsomstandigheden in Gaza sinds het begin van de oorlog op 7 oktober 2023 behoren tot de meest extreme waarin Artsen Zonder Grenzen ooit heeft moeten werken. Nergens is het veilig voor Israëliische bombardementen, zelfs geen ziekenhuizen. De meeste zijn beschadigd of vernietigd en functioneren niet meer. Onze medewerkers en hun familieleden zijn thuis, op weg naar hun werk, in ziekenhuizen en in opvangcentra vermoord. Werken te midden van dergelijk geweld is praktisch onmogelijk,

en hoewel Artsen Zonder Grenzen essentiële gezondheidszorg blijft bieden, is de omvang van de behoeften in zo'n wrede oorlog ver boven onze reactiecapaciteit.

Het derde probleem is misschien minder voor de hand liggend: onze relevantie. We zien onze rol vooral als het opvullen van gaten in de zorg. Soms kan het nationale gezondheidssysteem – of het internationale hulpsysteem – in bepaalde contexten in de meeste behoeften voorzien, zelfs in totale oorlogen. Hoewel de situatie lijkt aan te geven dat de expertise van AZG nodig is, is het soms moeilijk om te bepalen wat voor soort interventie een toegevoegde waarde kan bieden. Het kan ook zijn dat we niet kunnen doen wat we aanvankelijk voor ogen hadden en ervoor kiezen om ons niet op andere manieren in te zetten. De vraag is dan: moeten we erop aandringen om in

alle conflictgebieden te werken, zelfs als dat ten koste gaat van meer interventies elders?

Oekraïne is een interessant voorbeeld van zo'n situatie. Hoewel de oorlog grote aantallen slachtoffers en herhaalde golven van ontheemden heeft veroorzaakt, is het nationale gezondheidssysteem grotendeels in staat geweest om te blijven functioneren. Bovendien heeft een enorme internationale hulpreactie ertoe geleid dat aan het overgrote deel van de behoeften is voldaan. Met als gevolg dat onze teams moesten innoveren, en projecten realiseerden zoals een ziekenhuistrein en we bijvoorbeeld onze kennis van fysiotherapie hebben ingezet. Ondanks deze successen hebben we echter enkele projecten in Oekraïne gesloten om middelen om te leiden naar andere plaatsen in de wereld, waar we denken dat de behoeften dringender zijn.

Een AZG-verpleegkundige behandelt een Gizaanse jongen in de brandwondenafdeling.

© AZG

Een fysiotherapeut van AZG helpt een oorlogsgewonde patiënt bij zijn revalidatie. Vinnytsia, Oekraïne.

© Verity Kowal/AZG

Natuurlijk staan deze problemen niet op zichzelf. In Oekraïne, bijvoorbeeld, is toegang de relevante kwestie: het feit dat de autoriteiten er de voorkeur aan geven het voortouw te nemen bij de behandeling van de gewonden van het leger, betekent dat we meestal geen directe, levensreddende hulp bieden in ziekenhuizen. En het hoge risiconiveau in de frontlinie, waar ziekenhuizen vaak worden aangevallen, betekent dat we minder animo hebben om niet-levensreddende projecten uit te voeren. We beoordelen de risico's voor het personeel als te groot voor het voordeel dat het project zou opleveren.

Deze problemen kruisen elkaar en markeren de grenzen van wat Artsen Zonder Grenzen kan doen in oorlogssituaties. De ruimte die Artsen Zonder Grenzen en anderen weten te

bedingen met strijdende partijen wordt ook wel 'humanitaire ruimte' genoemd. Dit is niet per se een fysieke ruimte op een kaart, hoewel het wel invloed heeft op waar we kunnen werken. Humanitaire ruimte is de manoeuvreerruimte die overblijft als we rekening houden met politieke en militaire beperkingen, veiligheidsproblemen en de capaciteit van het bestaande gezondheidszorgsysteem. Het is binnen deze ruimte dat we beslissen hoe we onze vaardigheden - en het geld van onze donateurs - het beste kunnen gebruiken om degenen te helpen die vandaag de dag verstrikt zijn geraakt in oorlogen over de hele wereld.

---

¹ ACLED-conflictindex, <https://acleddata.com/conflict-index/>

Noodsituatie in Gaza

‘Alle dokters naar de intensieve zorgen!’

Overbelaste afdelingen, moeilijke beslissingen en inspirerende acties. Dokter Chris Hook keerde terug uit Gaza,

waar hij zich aansloot bij teams die onder extreme druk werkten om levensreddende zorg te verlenen.

‘Toen we in Gaza aankwamen, gingen we meteen naar het Nasser-ziekenhuis in Khan Younis. Een overweldigend aantal patiënten met ernstige brandwonden en traumatische verwondingen kwamen regelmatig aan in het ziekenhuis. Sommigen kwamen in vrachtwagens met zeven of acht mensen achterin geladen, sommigen van hen gewond, sommigen al dood. Anderen werden door hun families, of haastig uit auto’s binnengebracht of gedragen door moedige omstanders die vastbesloten waren te helpen.

INCIDENTEN MET MASSALE SLACHTOFFERS

‘Alle dokters naar de intensieve zorgen!’ De zaal zit meteen vol met mensen. Er zijn niet genoeg bedden, dus patiënten worden behandeld op de vloer, die snel onder het bloed komt te zitten. Soms zijn er niet genoeg medicijnen. Te midden van de menigte nemen artsen ongelooflijk moeilijke beslissingen over wie ze moeten behandelen met de beschikbare middelen. Er is geen rustige ruimte om mensen van wie de verwondingen niet te overleven zijn, ergens heen te brengen om voorzichtig aan hun families uit te leggen wat er aan de hand is. Ik herinner me één meisje in het bijzonder van ongeveer 11 jaar oud. Haar huis was getroffen door een voltreffer, maar op de een of andere manier was ze uit het puin getrokken. Niemand van haar familie had het overleefd.

Ze had uitgebreide verwondingen, maar het team slaagde erin haar te reanimeren. Een CT-scan toonde aan dat ze ernstige longkneuzingen had - blauwe plekken veroorzaakt door botte kracht op de borst waardoor bloed en andere vloeistof zich rond de longen ophopen en ze kunnen stoppen met functioneren. Gelukkig kon het intensieve zorgen-team haar stabiliseren en haar aan de beademing leggen om haar te helpen ademen. Ze had ook verschillende grote wonden, uitgebreide brandwonden en een gebroken been. Het is moeilijk voor te stellen hoeveel pijn en angst ze moet hebben ervaren. Ze had plastische chirurgie, orthopedische chirurgie en huidtransplantaties nodig – wat enorm veel is, laat staan voor één kind.

DOEN WAT WE KUNNEN

De veiligheidssituatie in Gaza en het gebrek aan humanitaire toegang zorgen ervoor dat Artsen Zonder Grenzen niet kan werken zoals het doorgaans doet. In deze omstandigheden is het belangrijk om ons te concentreren op wat we kunnen bereiken. In de drie weken dat ons chirurgieproject operationeel was, ging het ziekenhuis van ongeveer acht operaties per dag naar meer dan 20. Het feit dat de medische zorg in Gaza überhaupt functioneert, is te danken aan onze collega’s in Gaza. Sommigen zijn ontsnapt aan bombardementen in drie of vier verschillende steden en proberen elke keer een veilige plek voor hun gezin te vinden. Maar toen we in Rafah een nieuw veldhospitaal openden, stonden ze daar en vroegen ze: ‘Wat kunnen we doen? Hoe kunnen we helpen?’ De meesten hebben familieleden verloren en hun huis. Ze maken zich zorgen over hun gezin elke keer dat ze vertrekken om naar hun werk te komen. Maar ze blijven opduiken en ze blijven patiënten behandelen, zelfs als er gevaar is voor hun eigen leven. En ze vinden tussen dit alles momenten van humor en positiviteit. De situatie in Gaza is

meedogenloos, maar wat gezondheidswerkers in Gaza doen, is een van de meest inspirerende dingen die ik ooit heb gezien.

EEN ONZEKERE TOEKOMST

Nadat ze ongeveer vijf dagen in het ziekenhuis had gelegen, vond de uitgebreide familie het kleine meisje. Ze hadden gehoord dat iemand de beschieting misschien had overleefd en ze waren gaan zoeken. Ze herstelde goed van de operaties en we konden hen de zorg laten overnemen van de externe fixator - een metalen frame dat haar gebroken bot op zijn plaats hield - op haar onderbeen. We weten niet wat er nu met haar zal gebeuren. Het gebied rond het Nasser-ziekenhuis is uitgeroepen tot 'evacuatiezone', wat betekent dat iedereen het bevel heeft gekregen om te vertrekken. Haar externe fixator zal een risico op infectie vormen, tenzij ze toegang heeft tot de juiste nazorg. Dit is de derde keer dat ik in Gaza werk. Bij mijn vorige passages zag ik de hoogwaardige zorg die de medische teams boden en hoe hard die

nodig was. Nu zijn die teams tot het uiterste gedreven.”

Dit artikel werd gepubliceerd op 8 juni 2023.

Het Nasser-ziekenhuis moest op 18 februari 2024 sluiten. Artsen Zonder Grenzen is momenteel (juli 2024) actief in twee ziekenhuizen (het Al-Aqsa-ziekenhuis, het Nasser-ziekenhuis), een kliniek in Gaza-stad en vijf zorginstellingen, waaronder een in Al-Mawasi in Rafah, twee in Khan Younis en twee in het Midden-gebied van Gaza.

Onze teams bieden chirurgische ondersteuning, wondverzorging, fysiotherapie, postnatale zorg, basisgezondheidszorg, vaccinaties en geestelijke gezondheidszorg. Systematische belegeringen en evacuatiebevelen van verschillende ziekenhuizen duwen onze activiteiten echter naar een steeds kleiner gebied en beperken onze interventies.

Youssef Al-Khishawi, een water- en sanitatiemedewerker van Artsen Zonder Grenzen, helpt bij het uitdelen van drinkwater aan ontheemde Palestijnen die schuilen in de stad Rafah in het zuiden van Gaza.

© AZG

Een AZG-team, onderweg naar Minova in Zuid-Kivu, trekt een motorfiets uit de modder. Vooral na regenval kan de tocht door afgelegen gebieden een uitdaging zijn. Maar dat laat onze teams niet tegenhouden om mensen in nood te bereiken. *Democratische Republiek Congo.*

© Igor Barbero/AZG

Syrië en Turkije

Overweldigende nood na aardbevingen

Op 6 februari 2023 troffen twee aardbevingen met een kracht van 7,8 en 7,7 het zuiden van Turkije en het noordwesten van Syrië. De eerste vond plaats net na 4 uur lokale tijd. De aardbevingen en hun naschokken kostten meer dan 59.000 mensen het leven, waarvan de meesten in Turkije. In de dagen na de aardbevingen raakten naar schatting 8 miljoen mensen in beide landen ontheemd. In Syrië maakten de aardbevingen de reeds precare humanitaire situatie erger voor mensen in het noordwesten van het land, waaronder in de gouvernementen Idlib en Aleppo. 13 jaar oorlog heeft er de toegang tot gezondheidszorg en leefomstandigheden ingrijpend beïnvloed. De oorlog dwong duizenden mensen hun huizen te ontvluchten en in vaak afschuwelijke omstandigheden te leven in ontheemdenkampen verspreid over de regio. De aardbevingen

beschadigden 55 medische voorzieningen in Syrië. Verschillende andere werden volledig verwoest. Helaas eiste de aardbeving het leven van een AZG-medewerker, die onder het puin van zijn huis werd gevonden in Idlib, in het noordwesten van Syrië. Andere AZG-medewerkers verloren dierbare familieleden.

Turkije

Alle AZG-hulpactiviteiten in Turkije werden uitgevoerd via lokale organisaties, waaronder Imece Inisiyatifi, Yardim Konvoyu, Maya Vakfi. Door AZG gesteunde ngo's waren actief in de provincies Adiyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis en Malatya in Turkije. In februari en maart hebben we via lokale partnerorganisaties medische en logistieke benodigheden, voedsel en water gedoneerd

De aardbeving verwoestte vele huizen in Turkije en Syrië (Turkije, 21 maart 2023).

© Mariana Abdalla/AZG

Nazli, een psycholoog van een organisatie die door AZG wordt ondersteund, verleent psychosociale zorg aan tieners in Kayatepe (Rezip), aan de rand van Adiyaman (Turkije, 10 maart 2023).

© Mariana Abdalla/AZG

en uitgedeeld. We hebben ook hygiënekits en hulpgoederen uitgedeeld, zoals dekens, elektrische kachels en thermisch ondergoed om mensen te helpen de koude temperaturen te weerstaan. De teams installeerden douches en toiletten in de geïmproviseerde kampen. De ernst van de aardbevingen en het enorme verlies aan levens en eigendommen hebben mensen getraumatiseerd. In maart, april en mei verleenden we via lokale organisaties psychosociale hulp en geestelijke gezondheidszorg aan een groot aantal mensen die door de aardbevingen waren getroffen: Turkse gezondheidswerkers, vrijwilligers, zoek- en reddingsteams, kinderen en volwassenen. Deze hulp werd geboden door middel van zowel individueel als groepswork; psychosociale ondersteuning kan veel verschillende vormen aannemen, waaronder eenvoudige activiteiten waar kinderen baat bij hebben, zoals tekenen, dansen of naar muziek luisteren. Eind mei, toen de hoogste nood in Turkije voorbij was, beëindigde AZG haar activiteiten.

AZG-respons in cijfers

Als reactie op de aardbeving in Turkije heeft AZG (via onze lokale partners) hulp geboden:

- **4,3 miljoen** liter water
- **38.154** hygiënekits
- **390.500** maaltijden
- **10.100** mensen ondersteund met psychosociale groeps- of individuele sessies
- **9.171** dekens
- **2.192** tenten en dekzeilen
- **350** toiletten
- **173** douches
- **96,6 ton** fruit en groenten
- **65** containers
- **61** waterreservoirs
- **53,1 ton** brandhout
- een röntgenapparaat voor een ziekenhuis in Kahramanmaraş
- een waterpomp en waterreservoirs voor het Hatay Opleidings- en Onderzoeksziekenhuis.

Teams van AZG bezorgden hulpgoederen aan ontheemde gezinnen (Syrië, 18 februari 2023).

© Omar Haj Kadour

Syrië

Omdat AZG al vele jaren actief was in Syrië, konden we in minder dan drie uur na de eerste aardbeving starten met noodhulp in het noordwesten van het land. In de eerste uren na de bevingen werkte medisch personeel de klok rond om te reageren op de enorme aantallen gewonden die bij de faciliteiten arriveerden en behandelde ongeveer 200 mensen. We stuurden ook onze ambulances om mensen in het noorden van Idlib te helpen. Die eerste dag doneerden we medische noodpakketten aan 23 gezondheidsinstellingen in Idlib en de gouvernementen, en stuurden we ons medisch personeel om hun teams te versterken. Toen de winter intrad, hebben we ook dekens en essentiële spullen gedoneerd aan ontheemden. In de weken en eerste maanden na de aardbevingen hebben we ons gericht op het verschaffen van onderdak, voedsel en hulpgoederen, toegang tot gezondheidszorg, en we verbeterden de water- en sanitaire voorzieningen. We zorgden voor ambulances om de doorverwijzing van patiënten naar ziekenhuizen mogelijk te maken.

Artsen Zonder Grenzen stuurde medisch personeel - waaronder chirurgen van ons

brandwondenziekenhuis in Atmeh - om de capaciteit van de zorg in klinieken en ziekenhuizen te versterken. We hebben ook mobiele klinieken opgezet in opvangcentra en opvangkampen om essentiële medische diensten en eerste hulp voor geestelijke gezondheid te verlenen. Onze teams brachten meer dan 40 vrachtwagens met medische en niet-medische artikelen voor mensen in het noordwesten van Syrië; we doneerden verschillende goederen en apparatuur. Dit omvat twee donaties aan de Syrian Arab Red Crescent (SARC) van 35 m³ aan medische kits, 50 m³ aan essentiële artikelen, 30.000 eenheden babymelk, 234 familietenten en drie chirurgische kits, om mensen te bereiken in gebieden waar we niet aanwezig zijn.

Ons ziekenhuis in Atmeh, dat gewoonlijk gespecialiseerd is in de zorg voor mensen met ernstige brandwonden, doneerde talrijke medische en niet-medische apparatuur aan 30 ziekenhuizen in de regio. We hebben ook medische apparatuur gestuurd naar ongeveer 10 ziekenhuizen in onder andere Bab Al-Hawa, Darat Izza, Idlib en Atarib. In april en mei verhoogden onze teams de zorg voor medische behoeften op de langere termijn, met name op het gebied van geestelijke gezondheid.

Onze teams organiseerden recreatieve activiteiten en psychologische hulp, met name voor kinderen, en gingen door met consulten over geestelijke gezondheid tijdens mobiele klinieken in kampen. We ondersteunden ook een ziekenhuis in Idlib met chirurgisch personeel om nazorg en reconstructieve operaties te bieden aan mensen die zwaargewond geraakten tijdens de aardbevingen. We richtten ons ondertussen op langetermijnstrategieën voor een duurzame gezondheidszorgvoorziening in Noordwest-Syrië. Dit was vooral belangrijk omdat de aardbeving de erbarmelijke gezondheidssituatie verergerde, die vóór de aardbeving werd gekenmerkt door ondergefinancierde medische voorzieningen en beperkte dienstverlening. In reactie hierop hebben we drie ziekenhuizen en gezondheidszorgklinieken in Idlib hersteld en plannen we een nieuwe materniteit te bouwen in Jindires.

In augustus zijn we doorgegaan met het verlenen van essentiële medische diensten en steun aan ontheemden in de zwaarst getroffen gebieden zoals Jindires, Sarmada, Armanaz, Jisr Al-Shughur, Al-Maland, Harim en Salqin. We breidden onze diensten uit door orthopedische zorg te verlenen, orthopedisch chirurgen op te leiden en verbeteringen aan te brengen in de maatregelen voor infectiepreventie en -bestrijding in een orthopedisch ziekenhuis. De psychologische tol die de aardbevingen hebben

geëist, was heel groot. We hebben daarom ons team van psychologische zorgverleners uitgebreid. We hebben ook onze inspanningen voortgezet om gezondheidszorgfaciliteiten in Idlib en Aleppo te herstellen of te verbeteren, waaronder de uitbreiding van het medisch centrum Mashad Ruhin om de toestroom van mensen op te vangen. We hebben ook een arts en een verpleegkundige gestuurd om het medisch team in het centrum te versterken.

AZG-respons in cijfers

- **8 miljoen** liter schoon water geleverd
- **198.477** poliklinische consulten in mobiele klinieken en gezondheidsfaciliteiten
- **110.835** hulpgoederen uitgedeeld, waaronder hygiënekits, keukensets en menstruatiekits voor vrouwen
- **38.255** broden
- **28.645** dekens
- **8.026** consulten geestelijke gezondheidszorg
- **8.005** matrassen
- **6.411** tenten
- **1.000** watertanks geïnstalleerd
- **620** latrines en **90** douches onderhouden.

Om de continuïteit van essentiële diensten te garanderen, hielp het AZG-team om tenten naast het beschadigde ziekenhuis op te zetten, om spoedconsulten, kindergeneeskunde en reproductieve gezondheidszorg te bieden. Daarnaast hielpen we bij bevallingen. In dit veldhospitaal werden meer dan 1.000 patiënten behandeld. Patiënten die gespecialiseerde zorg nodig hebben, worden overgebracht naar ziekenhuizen (Jindires – Aleppo, 23 februari 2023).

© Abd Almajed Alkarh

Chirurg aan zet in Tsjaad

Jocelyn Nothomb is een Belgische chirurg die met Artsen Zonder Grenzen heeft gewerkt in de Centraal-Afrikaanse

Republiek, Haïti en Zuid-Afrika. Hij keerde onlangs terug van zijn werk in het opblaasbare ziekenhuis van Artsen Zonder Grenzen in Adré, in het oosten van Tsjaad, waar duizenden mensen die op de vlucht zijn voor het conflict in Soedan zijn geopereerd aan hun verwondingen.

“Het opblaasbare ziekenhuis is echt indrukwekkend. Het is een enorm bouwwerk midden in de woestijn, maar het team is erin geslaagd om alles in ongeveer 10 dagen in elkaar te zetten. Er zijn 250 bedden met twee operatiekamers. Het is geweldig en zeer professioneel. Toen ik aankwam, lagen er 250 patiënten in het ziekenhuis, de meesten gewond door de gevechten. Er waren veel open wonden, veel infecties en breuken. We voerden 30 tot 40 operaties per dag uit, wat veel is. Het team was verbazingwekkend goed - ik heb nog nooit in een ziekenhuis gewerkt dat zo efficiënt is. Veel daarvan was te danken aan het Tsjadische personeel dat zeer, zeer gemotiveerd was. De schoonmakers die verantwoordelijk waren voor de operatiekamers waren supersnel en superefficiënt. Sommigen waren pas afgestudeerde universitairers die geen andere baan vonden en ze geloofden echt in de teamwork-mentaliteit van Artsen Zonder Grenzen. Onze organisatie is heel goed in het creëren van die teamgeest en die drang naar efficiëntie. Overal waar ik met Artsen Zonder Grenzen heb gewerkt, heb ik dat gezien.

De omstandigheden waarin we werkten waren extreem. Het was heet, extreem heet. We opereerden, en als we dan onze handschoenen

uitdedden liep er water uit. Overal waren vliegen. Ze landden op je ogen en vlogen in je mond als je praatte of at. Het was vermoeiend en erg moeilijk en ik denk niet dat ik me op enig moment in de maand dat ik daar was op mijn gemak voelde. Maar medisch en chirurgisch was het een geweldige ervaring en ik vond dat we goed werk hadden geleverd.

BEHEERS DE INFECTIE

We hadden vooral te maken met traumapatiënten die al 24 of 48 uur hadden overleefd nadat ze gewond waren geraakt, meestal als gevolg van gewerschoten. Het duurde zo lang voordat ze ons bereikten, en tegen die tijd waren hun wonden al geïnfecteerd.

Het eerste wat we deden was proberen de infectie onder controle te krijgen. Dat betekent dat de wond moet worden schoongemaakt met water, ontsmettingsmiddel en wattenstaafjes. Bot houdt echt niet van infecties, dus als er een breuk is, moet je schoonmaken en stabiliseren. Vaak moet je externe fixators gebruiken om de breuk te immobiliseren, anders geneest deze niet.

Voor patiënten zonder fractuur word je vaak geconfronteerd met grotere en diepere wonden. Nadat de wond is schoongemaakt, moet je ze kunnen sluiten. Als het een grote wond is, bijvoorbeeld in de nek, is misschien een huidtransplantatie nodig en ook het verplaatsen van de huid van het been, om de wond te bedekken. Je moet zoveel dingen doen die je normaal gesproken nooit zou doen in je dagelijks werkleven in Europa.

Maar dat is net het punt van werken als chirurg voor Artsen Zonder Grenzen. Ik zal nooit een huidtransplantatie doen als chirurg in Europa. Ik zal nooit een wond schoonmaken en het is onwaarschijnlijk dat ik ooit een schotwond zal behandelen. Maar als je voor Artsen Zonder Grenzen werkt, moet je al deze dingen en nog

veel meer kunnen doen. Daarom zou ik, als het een keuze was, tussen het vragen van een chirurg uit Europa die nog nooit zulke dingen heeft gedaan als een wond schoonmaken, en het vragen van een verpleegster uit Tsjaad, elke keer met de verpleegster meegaan. Ze hebben het vele malen gedaan, ze hebben er ervaring mee en ze zullen het beter doen.

WE DOEN ONS BEST

We behandelden een aantal patiënten met schotwonden in de thorax. Het gebeurt dat een kogel eerst de kleding raakt en dan in de borstkas terecht komt en dan weer naar buiten gaat. Maar door je kleding te raken, wordt de kogel geladen met alle bacteriën die op de stof en op je huid zitten, en alles wat met de kogel meekomt, blijft binnen. Van daaruit verspreiden de bacteriën zich.

Voor die operaties openden we de patiënten en gingen we tussen twee van de ribben om de infectie op te ruimen. Voor iedereen die ooit een rib heeft gebroken, zal het probleem van deze aanpak duidelijk zijn. Het is achteraf erg pijnlijk voor de patiënt. Elke keer als ze ademen, komt de pijn terug.

Wat het moeilijker maakt, is dat het, om het herstel te bevorderen en ervoor te zorgen dat de infectie niet terugkomt, belangrijk is dat de patiënt beweegt en ademhalingsoefeningen doet.

Dat is moeilijk te verkopen. Je hebt patiënten die zijn neergeschoten, die getraumatiseerd zijn, die geen energie hebben en die constant pijn hebben, en je vraagt ze om te bewegen.

We hadden één jonge man in die situatie. Hij was 16 jaar oud en hij had er genoeg van. We plaatsten een buis in zijn thorax om de etter af te voeren en we opereerden hem. Maar een nieuwe operatie was nodig, wat te veel was voor hem. Hij verdween nog voor de operatie uit het ziekenhuis. Gelukkig kwam hij een dag later terug en konden we hem behandelen, maar niet al onze patiënten hadden zo'n positief resultaat. Het is een vreselijke situatie en er is veel leed. Maar we konden alleen maar ons best doen.

EEN ANDER PERSPECTIEF

Het was een grote eer om in Tsjaad te werken en ik voelde me dankbaar dat ik werd gevraagd om daar te zijn, om op welke manier dan ook te helpen. Wij chirurgen kunnen moeilijke mensen zijn. Maar ik denk dat werken voor Artsen Zonder Grenzen helpt om je op dat vlak een beetje minder dom en een beetje minder arrogant te maken. Als je ziet hoeveel mensen lijden en als je werkt met mensen die zo toegewijd zijn, zet dat de zaken in perspectief. Ik kom altijd thuis en zeg: 'Er zijn dingen die ik niet meer denk of zeg; er zijn dingen waar ik niet meer over zal klagen.'"

Dit artikel werd gepubliceerd op 7 december 2023.

Eind juni zette AZG het opblaasbaar ziekenhuis op in Tsjaad. Dit ziekenhuis is uitgerust met twee operatiekamers, een sterilisatieruimte, een bevallingsruimte en een röntgenafdeling.

© Mohammad Ghannam/AZG

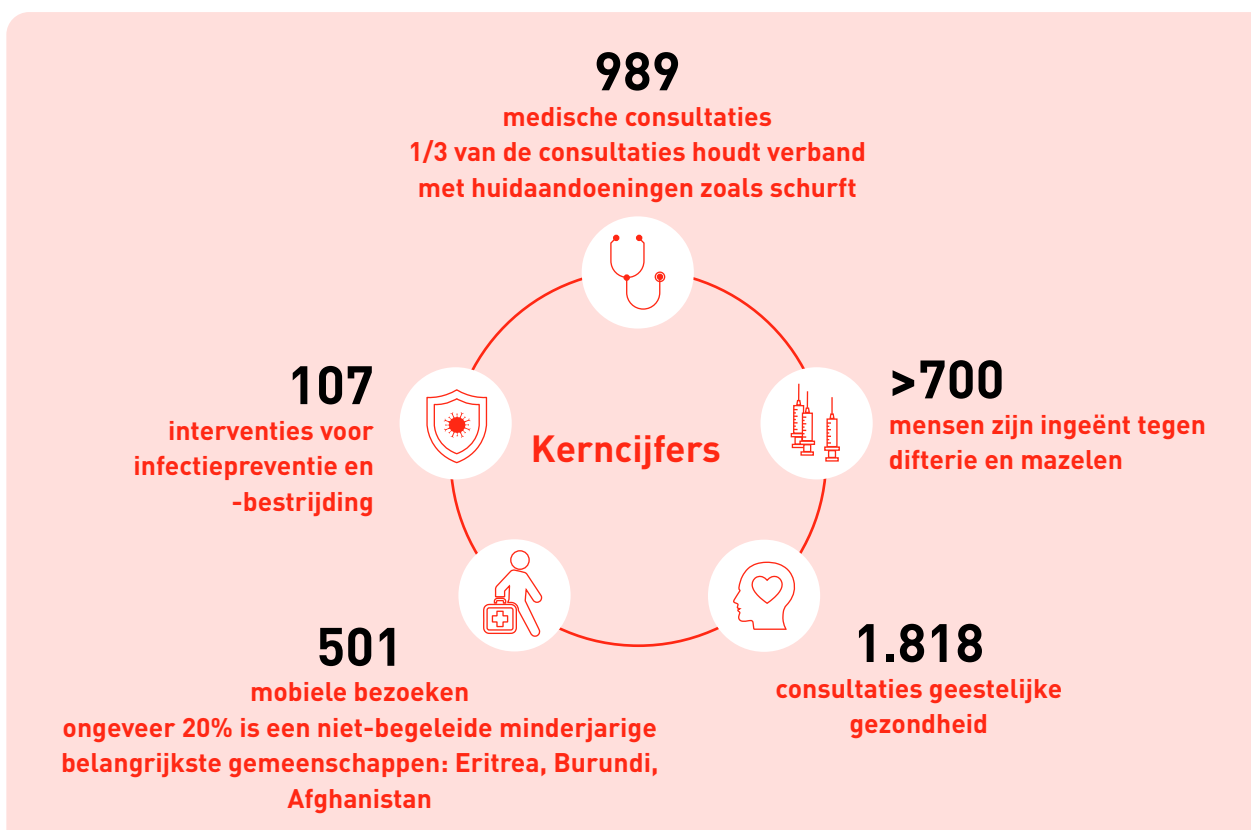

De projecten van Artsen Zonder Grenzen in België

Artsen Zonder Grenzen in België wil tegemoetkomen aan de humanitaire noden van migranten en druk uitoefenen op de Belgische staat voor een eerlijker opvangbeleid. Onze organisatie onderscheidt zich ook in België door haar vermogen om snel te reageren op noodsituaties en aanwezig te zijn op belangrijke locaties in migratieroutes. De interventies richten zich op kwetsbare mensen in Brussel, vooral in kraakpanden en kampen, maar ook buiten de hoofdstad, in gesloten centra, ongeacht hun juridische status.

Sinds 2023 werkt Artsen Zonder Grenzen in administratieve detentiecentra en verstrekt ze secundair medisch advies en rapporten voor gerechtelijke procedures. Daarnaast, opereren onze mobiele teams, bestaande uit verschillende gezondheidswerkers, in de kampen en kraakpanden en bieden consultaties aan via een uitgeruste medische bus. Hun expertise omvat de preventie van infecties en de behandeling van veel voorkomende ziekten in precaire hygiënische omstandigheden.

Medische prioriteiten zijn onder meer niet-begeleide minderjarigen, vaccinatie tegen vermijdbare epidemieën, milieugezondheidszorg, infectiepreventie en -bestrijding en tuberculose. In 2023 voerde Artsen Zonder Grenzen 1.818 consultaties voor geestelijke gezondheid en 989 medische consultaties uit, waarvan een

derde van de gevallen verband hield met huidandoeningen zoals schurft. De organisatie heeft ook 107 interventies op het gebied van infectiepreventie en -bestrijding uitgevoerd, waarmee ze de enige onafhankelijke organisatie is in België die erkend is voor deze expertise.

Artsen Zonder Grenzen voerde 501 sensibiliseringsacties uit, waarvan ongeveer 20% niet-begeleide minderjarigen, een derde van de asielzoekers en een derde van de mensen op doorreis. De belangrijkste gemeenschappen die we tegenkwamen kwamen uit Eritrea, Burundi en Afghanistan.

700 mensen kregen een vaccinatie tegen difterie en mazelen in twee afzonderlijke campagnes. Daarnaast werden 266 interventies rond gezondheids promotie uitgevoerd met de hulp van gezondheidswerkers uit de gemeenschap en interculturele bemiddelaars.

Onze grootste uitdaging is het onthaalbeleid in België. In juni 2023 won Artsen Zonder Grenzen een rechtszaak tegen de Belgische staat wegens het niet nakomen van verplichtingen om asielzoekers op te vangen. De afgelopen twee jaar heeft België zijn verplichtingen veronachtzaamd en is het meer dan 9.000 keer veroordeeld. Deze situatie creëert een

humanitaire noodsituatie, waarbij duizenden mensen maanden wachten op toegang tot huisvesting. De huidige situatie in België telt tussen de 100.000 en 150.000 mensen zonder papieren en 35.507 aanvragers van internationale bescherming.

In maart 2024 wachtten meer dan 3.800 mensen op huisvesting door Fedasil, tegenover 2.638 in oktober 2023, met vertragingen tot 9 maanden. Het Brusselse opvangnetwerk telt 2.944 plaatsen, ontoereikend voor daklozen en aanvragers van internationale bescherming, waardoor velen gedwongen worden op straat of in kraakpanden te leven, met ernstige gevolgen voor hun geestelijke en lichamelijke gezondheid.

Het rapport van Artsen Zonder Grenzen hekelt de normalisering van deze crisis en roept op tot een aanzienlijke verhoging van de opvangcapaciteit. Het roept besluitvormers op om te zorgen voor huisvesting en toegang tot gezondheidszorg voor aanvragers van internationale bescherming, waarbij de nadruk wordt gelegd op de huidige humanitaire en gezondheidsnoodsituatie. Artsen Zonder Grenzen blijft strijden tegen de onmenselijke behandeling van asielzoekers en roept op tot onmiddellijke actie om hun situatie te verbeteren.

Mazelenvaccinatiecampagne in Brussel. Verpleegster Emily dient een vaccindosis toe. België.

© AZG/Marin Driguez/Agence VU'

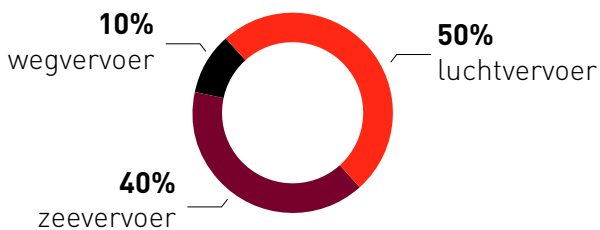

Ons logistiek centrum: MSF Supply

Het logistiek centrum van Artsen Zonder Grenzen beheert de aankoop en levering van materiaal en medicijnen in grote hoeveelheden. Het zorgt ervoor dat dit veilig in de projecten aankomt. Kwaliteit, verpakking en opslag staan centraal. MSF Supply heeft bovendien een unieke expertise opgebouwd in het samenstellen van noodhulpkits.

Het is **gevestigd in Neder-Over-Heembeek**, is een coöperatieve vennootschap die in 1989 werd opgericht en **een van de vier humanitaire inkoopcentra van Artsen Zonder Grenzen**, naast die in Bordeaux, Amsterdam en Nairobi. Het staat voornamelijk ten dienste van het OCB (Operationeel Centrum van Brussel) en werkt ook samen met andere operationele centra van Artsen Zonder Grenzen en andere ngo's of humanitaire organisaties.

Om de bevoorrading van de projecten waar Artsen Zonder Grenzen actief is, te garanderen, **zetten we verschillende transportmiddelen in**. Luchtvracht was goed voor bijna 50% van het totale verzonden gewicht in 2023, terwijl 40% via de zee werd verscheept. Het wegvervoer was goed voor iets meer dan 10% van het totale gewicht.

Als reactie op de toenemende **importbeperkingen en vereisten voor producten die koel moeten worden getransporteerd**, willen we het aantal producten verhogen dat voldoet aan ten minste vier van de meest voorkomende beperkingen: Etikettering en bijsluiters in het

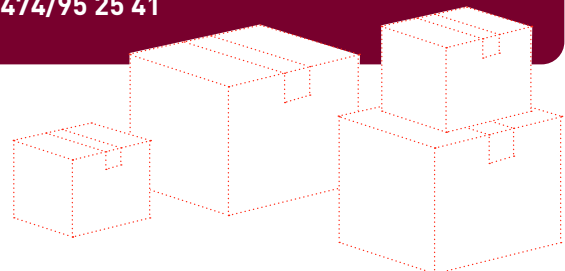
Engels, analysecertificaat, lange resterende houdbaarheid en aangeven dat goederen niet uit gevoelige landen komen. (Afhankelijk van de geopolitieke actualiteit).

Tegelijkertijd kregen we te maken met **verschillende noodsituaties**. We stuurden de mobiele chirurgische unit naar **Syrië**. In **Soedan** beheerden we 1.344 dringende medische en logistieke orderlijnen, voornamelijk via zeetransport als gevolg van de sluiting van het luchtruim. In **Gaza** lasten we via de Wereldgezondheidsorganisatie drie charters in, waarbij 24 ton goederen vanuit Bordeaux werden verscheept, ondanks vele extra beperkingen. Ten slotte, slaagden we er eindelijk in onze eerste medische bestellingen in Benin te realiseren na verschillende annuleringen vanwege grote en weinig bekende importbeperkingen.

Cijfers voor 2023

Omzet	€ 76.598.563
Aantal inkoop orderregels	17.700
Aantal verkoop orderregels (partners)	80.000
Stockwaarde op 31/12/2023	€ 20.400.000 (boekwaarde)
Opslagruimte	18.000 m ²
Leveringen	3.142 ton

Als u een bezoek wilt brengen aan MSF Supply, aarzel niet om contact met ons op te nemen: **Jan Van Steenbrugge**
jan.van.steenbrugge@brussels.msf.org
0474/95 25 41

Een AZG-team verdeelt hygiënekits om cholera tegen te gaan. Elke kit bestaat uit orale rehydratieoplossingen, zeep, auquatubs om tot 40 liter water per dag drinkbaar te maken, een emmer en een jerrycan. *Tshwane, Zuid-Afrika.*

© Bafana Ngwenya/AZG

Onze medewerkers: het kloppend hart van AZG

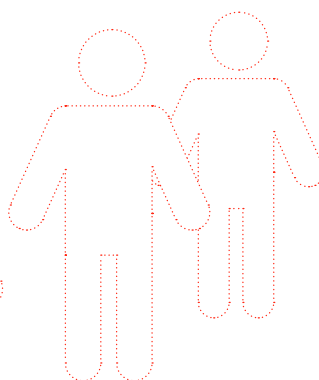
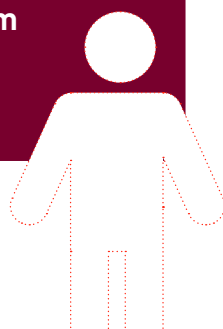
Geen Artsen Zonder Grenzen zonder de talrijke medewerkers die wereldwijd, internationaal maar grotendeels lokaal, geworven worden. Behalve medisch personeel werven we ook niet-medisch personeel: logistieke medewerkers, chauffeurs, culturele mediators, poortwachters, schoonmakers, fondsenwervers, boekhouders, ... noem maar op.

De zes operationele centra van Artsen Zonder Grenzen werken samen met hun nationale afdelingen die onder andere instaan voor het werven van personeel. Zo maakt Artsen Zonder Grenzen België deel uit van het Operationeel Centrum in Brussel (OCB), net zoals oa. Italië, Luxemburg en Zuid-Afrika.

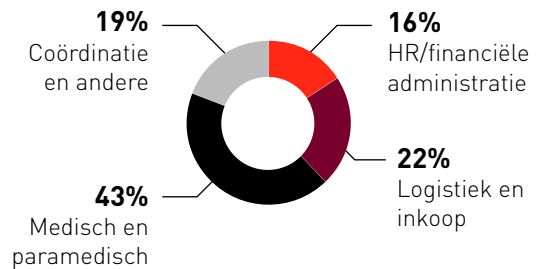
In 2023 rekruteerde de rekruteringsdienst van Artsen Zonder Grenzen België 123 mobiele internationale medewerkers: 23 met een medisch profiel, 36 met een paramedisch profiel en 64 met een niet-medisch profiel. 42 onder hen zijn Belgen en 45 hebben eerdere ervaring met AZG als lokale/nationale medewerkers (zie grafiek).

Het hele jaar door rekruteren we mensen die gepassioneerd zijn over ons werk en een breed scala aan opleidingen en professionele ervaring hebben. Samen zijn ze op de een of andere manier betrokken bij onze interventies, die elke dag levens redden. Wat hun rol ook is, ze verdedigen het werk en de waarden van onze medische humanitaire organisatie.

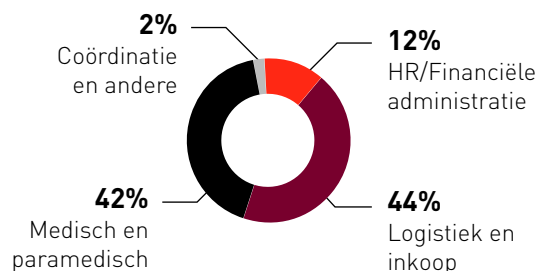
We willen onze oprechte dank uitspreken aan de meer dan 69.000 AZG-medewerkers, die in 2023 in meer dan 70 landen hebben gewerkt - soms met grote risico's - om medische zorg te verlenen aan mensen in nood.

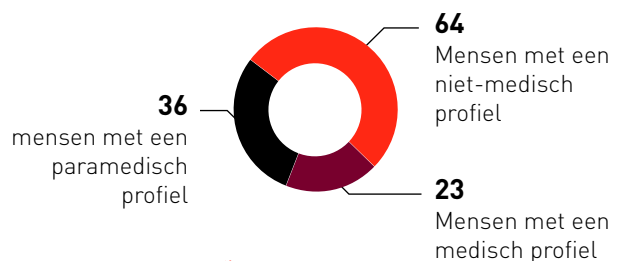
Het OCB heeft 879 voltijds equivalenten (VTE): 1.805 mobiele internationale werknemers

Het OCB heeft 10.139 VTE: 13.624 lokale werknemers

Artsen Zonder Grenzen België heeft 123 mensen aangeworven in 2023

Donal Ngandji, AZG-water- en sanitatiespecialist in het kamp Adré. AZG levert het meeste water in het kamp (80%). In 2023 verdeelden we tot 600.000 liter per dag voor de 130.000 vluchtelingen die in het kamp wonen. *Tsjaad.*

© Nisma Leboul/AZG

Onze contactgegevens

Algemeen adres

Artsen Zonder Grenzen
Gewijde-Boomstraat 46, 1050 Brussel

Schenkersdienst

Miek Monsieur
02/474 74 77
schenkers@dazg.be

Legaten & Filantropie

Jan Van Steenbrugge
0474/95 25 41
jan.van.steenbrugge@brussels.msf.org

Bedrijven

Omoniyi Murielle Chadaré
0478/09 33 93
omoniyi.murielle.chadare@brussels.msf.org

Recruteringsdienst

recruitment@brussels.msf.org

Pers

Steven De Bondt
0479/47 06 72
steven.de.bondt@brussels.msf.org

Evenementen

Tania Maamary
events@dmsf.be

Sociale media

- f** Facebook: Artsen Zonder Grenzen (België)
- X** X: @azgbelgie
- in** LinkedIn: Artsen Zonder Grenzen België
- ig** Instagram: @azgbelgie
- tt** TikTok: medecinssansfrontieres

 WWW.AZG.BE

Drukwerk

Actigroup

Papier

Binnenwerk: 90 gram
Omslag: 170 gram

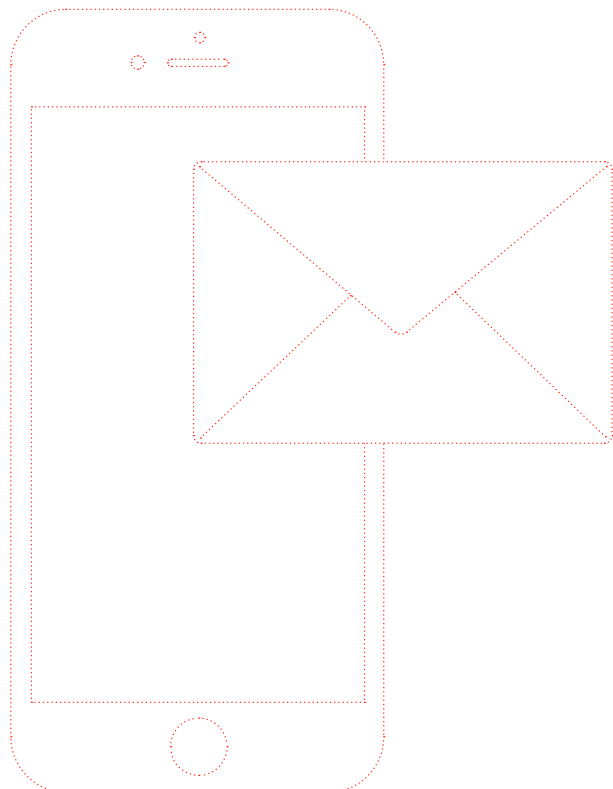

FSC is een label voor papier uit
duurzaam beheerde bossen.

Vormgeving

Sven Cools

Brussel, juli 2024

Noma is een infectie waarbij de weefsels in en rondom het gezicht afsterven. Fatima vond hulp bij Artsen Zonder Grenzen en wordt hier verzorgd door AZG-fysiotherapeute Mosoaya. Yobe, Nigeria.

© Fabrice Caterini/Inediz

Jaarrapport 2023

Artsen Zonder Grenzen België

VAN HARTE DANK VOOR UW STEUN!

3.563.775 consultaties, dankzij uw steun hielpen we zoveel mensen in 2023. En dat zullen we blijven doen. Bedankt!

Gewijde-Boomstraat 46
1050 Brussel, België
→ www.azg.be

